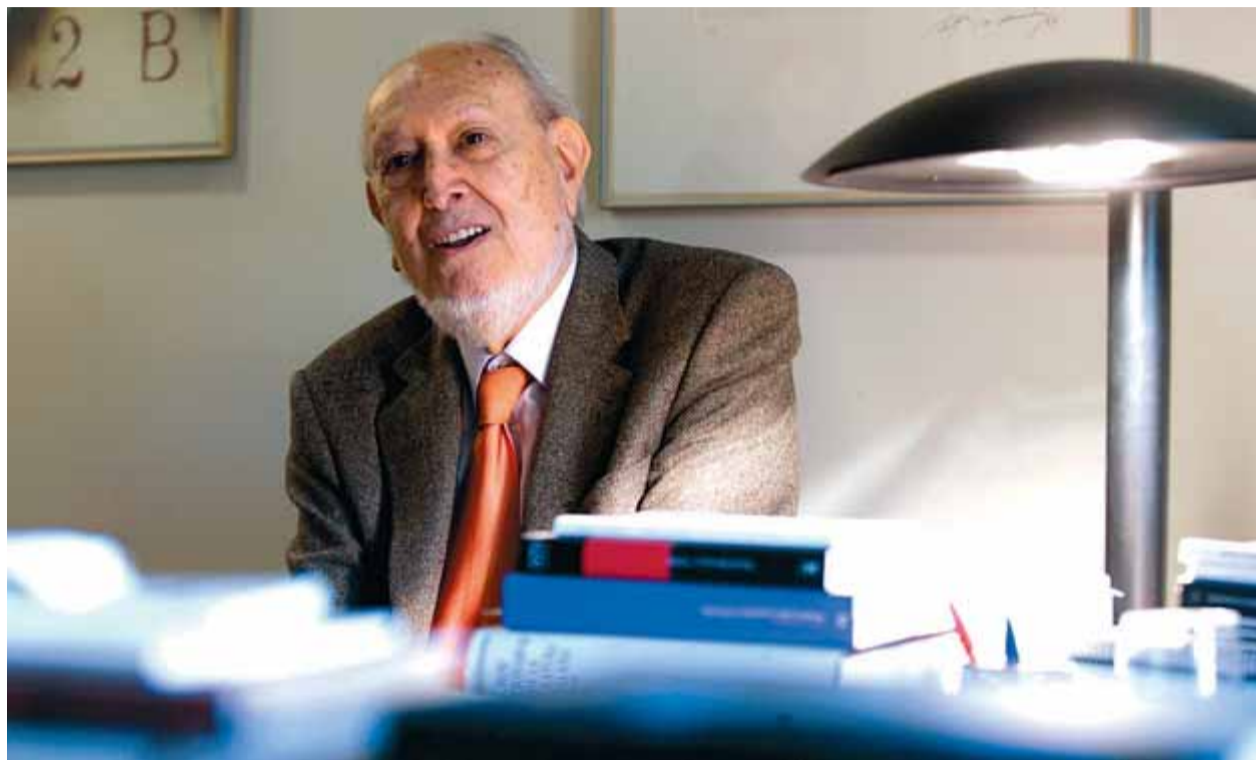

ANIMUS MOLESTANDI

PATRÍCIA
GABANCHO

MIQUEL ANGLARILL

Josep M.
Castellet ha
publicat els
retrats d'amics
intel·lectuals

Vides exemplars

El 1988 Josep Maria Castellet va publicar *Els escenaris de la memòria*, un conjunt d'episodis rellevants de la seva vida, compartits amb personatges cèlebres i interessants, molts d'ells de l'Europa cultural, oferts al lector des de la perspectiva d'un observador minuciós sempre situat en segona pla. Envoltats de reflexions sobre la vida i la condició humana, els episodis estan narrats amb una llengua sòbria, precisa, natural i d'una enorme eficàcia plàstica. Ara Castellet hi torna, amb una segona tongada de personatges, aquest cop domèstics, que li serveixen per confirmar les

dots de cronista d'un temps i d'una circumstància. *Seductors, il·lustrats i visionaris* completa molt bé el volum anterior i rebla la vocació d'aixecar acta d'uns fets i d'unes persones francament irrepetibles.

Esclar, el procediment requereix el talent que Castellet demostra en la construcció d'escenes, en la morositat descarada amb què les descriu i en la capacitat per descobrir el centre de l'univers, el pinyol a través del qual el personatge retratat es desclou i apareix desguarnit davant el lector. És el cas del discurs patètic d'un Carlos Barral atrapat en un tràngol menor, vulnerable com era, o la frustració de Gabriel Ferrater davant la pròpia claudicació, un episodi que no és inèdit —no

recordo ara on l'havia llegit— però que és bo que sigui preservat en aquest volum. Ara bé, el personatge que s'endú el premi és, al meu gust, Enrique Líster, brutal, quadrat, amb la superioritat dogmàtica i supèrflua del comunista tradicional, despulpat per un Castellet que transforma en arma crítica els elements que el general republicà li serveix des de la seva vanitat primitiva. Vull dir que el joc és aquest: fer comparèixer figures complexes a partir d'indícis, petits detalls i atzars i al capdavant obtenir no tan sols el retrat buscat sinó també l'ombra fugissera de tota una època.

Resulta obvi que el protagonista d'aquesta història és aquell que menys hi surt, en Josep Maria Cas-

tellet, un intel·lectual pur, impossible en les noves generacions, des del moment que viu presoner de l'avidesa de llegir per tal de pensar millor; no per cap transcendència, sinó per conversar amb els amics, per compartir espurnes de saviesa, per crear una obra col·lectiva. I això des d'un profund escepticisme que, en el tracte personal, es tradueix en una ironia sovint demolidora per a qui està en el punt de mira; una ironia que és pura consciència de la mort, per tant, de la impossibilitat de cap permanència en les persones i en les coses. L'estranya combinació d'aquests dos pols, l'un positiu i estimulants i l'altre refractari, han fet de Castellet un agent ideal per a tota mena d'iniciatives culturals i cíviques, que són les que en definitiva constitueixen l'experiència vital que ara ens retorna, experiència que es basa en dos pilars fonamentals, el compromís i la intel·ligència.

Tot i que sempre discret, és fàcil llegir en aquests episodis la novel·la d'iniciació d'una vida tremendament marcada pel franquisme que, alhora, és el detonant d'aquesta apassionada aventura intel·lectual. Una generació sense mestres, i durant dècades sense món, obligada a formatejar la realitat perquè doni allò que en principi els està negat; un combat incruent, doncs, tan ardu com divertit, perquè al capdavant la vida és treure partit del que et toca. No seria mala idea que aquest llibre es llegís a les escoles, perquè els nostres adolescents vegin de què va la cosa i de què anava en aquells anys que desconeixen.*

PAPERCUIXÉ

M.J. JORDAN

De primer, posi'm les tres gràcies

Als llibres *Santi Santamaria entre llibres i fogons* i *Joan Roca. Deu menús per a un concert. La cuina de la música*, hi trobàvem dos prestigiosos cuiners ideant plats a partir de textos i melodies, respectivament. Una experiència gastronòmica-estètica de l'editorial Galerada força original que ara torna amb la pintura com a tema i amb Xavier Pellicer als fogons. A *Xavier Pellicer. Grans plats per a trenta obres mestres de la pintura*, el xef de l'Àbac dona la seva visió culinària d'obres mestres universals.

A vegades la interpretació és impactant per senzilla, com en el cas de l'obra d'Hernández Pijuan *Espai verd amb un ou* —en què es veu exactament això—, ja que Pellicer inverteix els colors jugant amb un pèsol en un plat blanc. D'altres és complexa i barroca: no podia ser d'altra manera amb el farragós Archimboldo, del qual tenim el retrat de Rodolf II fet amb verdures i la rèplica emplatada amb una amanida de moniatos, apis, tomàquet, espàrrecs...

També hi ha moments succulents, com la conversió en *parfait* de foie gras amb

FRANCESC GUILLAMET

roses i longan (a la foto) de les opulentes tres gràcies de Rubens; i d'ascètics, com la versió que Pellicer fa del *Sant Sopar* de Leonardo: ens ensenya a elaborar un pa de pagès, la clau del missatge místic, i prou. El crític d'art Francesc Miralles afegeix amb gràcia al pròleg que el mestre renaixentista mentre pensava com elaborar el famós mural buidava sense compassió els cellers i les cuines del convent, segons deia, buscant el que li calia per pintar la famosa taula, però també —segons sospitava el prior i qualsevol de nosaltres— perquè fruïa amb la bona teca.*